

תּוֹךְ הַנִּחָל

דְּבוּרִים וּפְלָאִים עֲרִיבִים וּמְתוּקִים עַל פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ
נֶאֱמָרוּ עַל יָדֵי
מֶרֶץ מוֹהֲרָא"ש ז"ע

פְּרִשְׁת כִּי תִבֵּא

לֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרִשְׁת כִּי תִבֵּא ה'תשס"ד

דְּבַר מוֹהֲרָא"ש ז"ל דְּבוּרִים נוראים וּפְלָאִים עַל פִּי דְבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל בְּלִקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן כה הַמְדַבֵּר מְסוּד פְּנֹת אֱלוֹל

רְבִיעִית דָּם שְׂבָאָדָם חֲיֵי תְלוּיִין בּוּ, וְאָז הוּא נִקְרָא "אָדָם" בְּאֵמַת, כִּי הוּא מִמְשִׁיךְ חַיּוֹת גּוֹפּוֹ דְרָךְ אֹר נִשְׁמָתוֹ שְׁזַהוּ עֵקֶר הַתְּכַלִּית.

וְהִנֵּה מִבְּאֵר מֵתוֹךְ דְּבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל, שְׂכַל זֶה כְּלוּל בְּתוֹךְ תְּמוּנַת הָאוֹת אֶלֶף, כִּי אוֹת א יֵשׁ לָהּ נִקְדָּה לְמַעְלָה וּנִקְדָּה לְמַטָּה וְאוֹת ו' בְּאֵמַצֵּע, הַנִּקְדָּה עֲלִיוֹנָה הוּא חַיּוֹת הַנִּשְׁמָה הַבָּאָה מִלְּמַעְלָה, מְרוּם גְּבַהֵי מְרוּמִים, וְהַנִּקְדָּה תַּחְתּוֹנָה הִיא חַיּוֹת הַגּוֹף הַבָּאָה מִלְּמַטָּה, מִיְסוּדוֹת גְּשָׁמִיִּים, וְהוּא י' בְּאֵמַצֵּע הִיא הַמְּחַבֵּרֶת בֵּין שְׁנֵיהֶם, שֶׁהִיא כְּלָלִית עֲבוּדָתוֹ שֶׁל אָדָם בְּכָל יְמֵי חַיָּו, לְקִשֵּׁר רוּחַנִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת יַחַד, וּלְקַדֵּשׁ בְּשֵׁר גּוֹפּוֹ בְּאוֹר נִשְׁמָתוֹ, וְעַם שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד לְעִבּוּד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִנֵּה דְבַר זֶה מִבְּאֵר בְּיֹתֵר בְּדְבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ט"ו), שְׁזַהוּ עֲנִיָּן שְׁלוֹב הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת יְהו"ה אֲדֹנָי בְּיַחַד, יֵאֱהוּדוּנָה י' וְי"ד בַּתְּחִלָּה וְי"ד בְּסוֹף, וּבְאֵמַצֵּע וְי"ו אוֹתִיּוֹת, כִּי שֵׁם הַיְי"ה בְּרוּךְ הוּא מְרַמֵּז עַל אֹר הָאֵיִן סוֹף בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הִזָּה וְהִזָּה, שְׁזוּהֵי רוּחַנִיּוֹת אֵלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הַנִּמְצָא בְּכָל דְּבַר, וְהַשֵּׁם אֲדֹנָי מְרַמֵּז עַל הַנְּהַגַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ גְּשָׁמִיּוֹת עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא עֲנִיָּן שֶׁל דִּין וְצַמְצוּם, שְׁזַהוּ הַשֵּׁם אֲדֹנָי, עַל שֵׁם דִּינָא אֲדִיָּן, וְעַל דְרָךְ שְׂאֵמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֵאשׁ הַשָּׁנָה ט"ז). אָדָם נִדוֹן בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֵגַע וְכוּ' עֵינֵי שָׁם, כִּי מִצַּד הַגְּשָׁמִיּוֹת נֶאֱחָזִים בּוֹ הַדִּינִים, וְצָרִיךְ לְדוֹן וּלְשַׁפֵּט אֶת עַצְמוֹ אִם הוּא מִתְנַהֵג בְּכָל דְּבַר עַל פִּי הַתּוֹרָה, וּבְאֵמַצֵּע יֵשׁ ו' אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם ו' הַחֲבוּר, הַמְּחַבֵּר בֵּין רוּחַנִיּוֹת

פְּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש ז"ל, רַבְנֵנוּ ז"ל אוֹמַר, (מוֹהֲרָא"ש ז"ל חֲזוֹר בְּקִצּוֹר עַל נִקְדָּה אַחַת שְׁבַתוֹרָה זוֹ שֶׁל רַבְנֵנוּ ז"ל), וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָם, אֶלֶף דָּם, הִינּוּ עַל יְדֵי דָם לֵה', נַעֲשֶׂה אֶל"ף, וְנַעֲשֶׂה לְשַׁבַּת עַל הַפֶּסֶא, וְזַהוּ תְמוּנַת הָאוֹת אֶלֶף, שֶׁהוּא יו"ד לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה, וְיו"ד לְמַטָּה, שֶׁהוּא נִקְדָּה תַּחְתּוֹנָה, וְי"ו בְּאֵמַצֵּע, שֶׁהוּא הַמְּחַבֵּר בֵּין שְׁנֵיהֶם, וְהוּא עֲנִיָּן שְׂאֵמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁשְׁלֹשׁ מִצְוֹת נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַנִּיסְתָּן לְאֶרֶץ, לְהַכְרִית זְרַעוֹ שֶׁל עַמְלֵק, שֶׁהוּא נִקְדָּה תַּחְתּוֹנָה, וּלְבַנּוֹת לָהֶם בֵּית הַבְּחִירָה, שֶׁהוּא נִקְדָּה הַעֲלִיוֹנָה, וּלְמַנּוֹת לָהֶם מֶלֶךְ שֶׁהוּא הַיְי"ו שְׂבָאָמַצֵּע, וְכָל זֶה הוּא סוּד פְּנֹת אֱלוֹל וְכוּ', עֵינֵי שָׁם בְּדְבָרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל.

וְהַסְּבִיר מוֹהֲרָא"ש ז"ל, כִּי הִנֵּה אוֹתִיּוֹת אָדָם, הֵם חֲבוּר בֵּין אֶלֶף – דָּם, לְרַמֵּז לָנוּ שֶׁשְׁלֹשׁ הָאוֹת הֵיא כְּשׁוֹזֻכָה לְהַכְנִיס אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּתוֹךְ הָדָם שְׁלוֹ, הִינּוּ בְּתוֹךְ גְּשָׁמִיּוֹת גּוֹפּוֹ, כִּי הָאָדָם הוּא מְחַבֵּר מְרוּחַנִיּוֹת וּמְגִשְׁמִיּוֹת, שֶׁהוּא עֲנִיָּן מֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדָּה ל"א). שְׁלֹשָׁה שְׂתַּפִּין בְּאָדָם, אָבִיו וְאִמּוֹ וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֵאֵבִיו הַלְבֵן, מֵאִמּוֹ הָאָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן בּוֹ נִשְׁמָה, וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהַפְטֵר מִן הָעוֹלָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל חֵלְקוֹ, וְחֵלֶק אָבִיו וְאִמּוֹ מִנִּיחַ לְפָנֵיהֶם, עֵינֵי שָׁם, כִּי הָעֵקֶר הוּא בְּוֹדָי הַנִּשְׁמָה שֶׁבְּקִרְבוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ עֵקֶר הַחַיּוֹת, אֲבָל מִחַמַּת שְׂאֵדָם מְחַבֵּר מְרוּחַנִיּוֹת וּמְגִשְׁמִיּוֹת גַּם יַחַד, לְכֵן הָעֵקֶר תְּמִיד לְהַמְשִׁיךְ חַיּוֹת נִשְׁמָתוֹ הַבָּאָה מֵאֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְתוֹךְ הָדָם שְׁלוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ חַיּוֹת גּוֹפּוֹ, וְכִמוֹ שְׂאֵמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל מְקוֹם (עֵינֵי שַׁבַּת ל"ב):

תוך הנחל - כי תבא, תשם"ד

שאפלו אם אני בשאול תחתינות, גם שם הנף, ולכן אפשר לי תמיד לשוב אליו, כי הוא נמצא בכל מקום, וכל ההתחזקות הזאת אני מקבל מן הצדיק שהוא הדין המחבר בין שתי נקודות אלו, כי הוא מלמד הן עם הדרי מעלה שאוחזין בנקדה עליונה, שיעלו יותר ויותר, והן עם הדרי מטה שאוחזין בנקדה התחתונה, שיתחזקו ולא יפלו יותר למטה, והוא מגלה דרך התשובה לכלם, ולכן אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיק כזה, כי על ידו יקבל דרך בחיים לקשר רוחניות וגשמיות ביחד, ויזכה לחיים טובים ונצחיים בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מוהרא"ש ז"ל את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה פרשת השבוע מתחילה (דברים כ"ו) והיה כי תבוא אל הארץ וגו', הינו עם מצות בכורים להביא אותם אל בית המקדש ולתת אותם ביד הכהן, וכמו שכתוב "ולקחת מראשית כל פרי האדמה" וגו' "והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם; ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם" וגו' "ולקח הכהן הטנא מידך" וגו', והנה פרשת כי תצא מסימת עם מצות מחית עמלק, וכמו שכתוב (שם כ"ה) תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, ויש להבין מהו הקשר והסמיכות בין פרשת בכורים למצות מחית עמלק? והנה על פי דברי רבנו ז"ל הנ"ל מוכן הענין מאד, כי מצות מחית עמלק היא המצוה הראשונה שנצטוו בכניסתן לארץ-ישראל, שהוא ענין תקון הנקדה התחתונה, לטהר הארציות והגשמיות מכל אחיזת הרע והטמאה של עמלק, כי בארץ-ישראל מקדש הארציות כל כף, עד שגם מפרות הארץ עושים מצוות ומביאים מהם בכורים לה', ולכן התקון של הנקדה התחתונה הוא פרייתות ורעו של עמלק, שעל ידי זה יוכלו למצוא אלקות בגשמיות הארץ, ואחר כך מבשר לנו הכתוב: והיה כי תבוא אל הארץ וגו' ולקחת וגו' והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם - הינו ענין עליה לבית הבחירה שהוא תקון הנקדה העליונה, ששם בבית המקדש זוכים לגלוי שכינת עזו יתברך, במדרגה גבוהה מאד, ומשם יוצאת הארת רוחניות אלקות לכל העולם כלו, ולשם בבית המקדש שהוא הנקדה העליונה, תביא עם הפרות שלך מגשמיות הארץ שהיא הנקדה התחתונה, ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו' - הינו אל יד הצדיק שהוא המחבר בין שניהם, והוא מרים ומניף עמך ביחד פרות הארץ, ומגלה לך איך שרוחניות אלקותו יתברך נמצא בתוך כלם, כי הצדיק שהוא בחינת הדין שבתוך האלף, מגלה לך איך שאלופו של עולם גנוז בתוך גשמיות הארץ, ומתקף הארציות יכולים להרים ולהגיש אותם אל המזבח שהוא

וגשמיות, כי העקר למצוא רוחניות אלקותו יתברך בתוך כל פרט ופרט של הבריאה, ודבר זה נעשה ביותר על ידי הצדיק שהוא מדת היסוד מדה הששית, שהוא גם כן ו', שמחבר כל השש ספירות שלמעלה, ומחברם ומשפיעם אל המלכות, כי זוהי עבודת הצדיק בכל ימי חייו, לגלות האלקות שיש בכל הגשמיות, והוא מלמד זאת לכל מקרביו, שייצפו למצא רוחניות אלקותו יתברך בכל פרט שבימי חייהם, ועל ידי זה יחיו חיים טובים באמת.

והנה גם מבאר מתוך דברי רבנו ז"ל בתורה זו, שזהו ענין השלש מצוות שנצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למחות זרעו של עמלק, ולכנות להם בית הבחירה, ולמנות להם מלך, פרייתות זרעו של עמלק הוא ענין הנקדה התחתונה, לגרש ולנקות את כל הקלפות והטמאה המסבבין גשמיות עולם הזה, ולמחות משם זכרו של עמלק שהוא הרע והחטא, וכמו שכתוב (בראשית ו') וכל יצר מחשבות לבו רק רע' כל' היום', סופי תבות עמלק כמובא, ולכנות להם בית הבחירה הוא ענין הנקדה העליונה, שהוא בנין בית המוחין, להרגיש הרוחניות אלקות שיש בכל דבר, שביותר נתגלה זאת בבית המקדש, ולמנות להם מלך הוא הדין שבאמצע המחברת בין רוחניות לגשמיות, שהוא ענין הצדיק שהוא בחינת מלך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (גיטין ס"ב) מאן מלכי רבנן, כי תכלית הקמת המלך הייתה לגלות מלכות שמים, וללמד לכל הבריות כי לה' המלוכה ומושל בגוים, ואיך שהוא יתברך נמצא בכל פרט ופרט של הבריאה, בבחינת (דברים י"ז) והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו, שכל זה היא עבודת הצדיק בכל ימי חייו, לגלות לנשמות ישראל איך הוא יתברך נמצא עמנו בכל מקום, ואיך שנקדה עליונה ונקדה התחתונה מתחברים תמיד ביחד.

וכל זה הוא סוד פונת אלול, כי אלול ראשי תבות אני ל'דודי ו'דודי ל', הינו להיות בקי ברצא ובקי בשוב, בקי ברצא הוא הנקדה העליונה, לעלות בכל פעם יותר ויותר ברוחניות אלקותו יתברך, ואף פעם לא לחשב שכבר השיג את הכל, רק אני ל'דודי, שאני מתקרב אליו יתברך בכל פעם יותר ויותר, ואני עושה תשובה על השגתי שמקדם, אולי גשמתי את רוחניות אלקותו יתברך, שזהו (תהלים קלט): "אם אספ שמים שם אתה", שכל מה שאני עולה לשמים, שם אתה, כי אין סוף לגדלתו כלל, ובקי בשוב הוא הנקדה התחתונה, להיות בקי איך להתחזק אפלו בתכלית דיוטא התחתונה, ולא להתיאש כלל, כי ו'דודי ל', שבכל מקום שאני נמצא הקדוש ברוך הוא קרוב וסמוך אלי, בבחינת (שם) ואציעה שאול הנף.

תוך הנחל – פרשת כי תבא, תשס"ד

עדי נזכה להפליא בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

תכלית הרוחניות, פי אין בלעדיו יתברך כלל, והבן, והשם יתברך יזכנו להתקרב אל צדיקים אמתיים באמת, ונזכה להמשיך על עצמנו אור רוחניות אלקותו יתברך.

בקר שבת קדש פרשת כי תבא ה'תשס"ד

דבר מוהרא"ש ז"ל דבורים נוראים ונפלאים מאד בספורי מעשיות של רבנו ז"ל בהספור ממלך ענו (דף קט).

שרוצה להחניף בני אדם שיאמרו עליו שהוא עניו, וכפיפת הראש ושאר תנועות של ענוה הכל שטות, והיא ענוה פסולה (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קצ"ז), ויכול להיות אדם צדיק הדבוק בו יתברך בדבקות אמתית, והולך עם קומה זקופה ובגדי מלכות, אבל לבו שבור לשברים קטנים, והוא כאין וכאפס בעיני עצמו לגמרי, וכמו שמספרים על הצדיק הקדוש רבי מנחם מענדל מוויטעבסק זי"ע, שהיה שבור בעיני עצמו לגמרי, עד שרבו הצדיק הקדוש המגיד ממעזריטש זי"ע היה צריך לשבח ולחזק אותו מאד שלא יפול בדעתו, והיה הולך עם בגדי מלכות כדרך המכבדים, אבל אף על פי כן היה חותם עצמו במכתביו "השפל באמת", כי דבר זה אי אפשר להכיר מבחוץ כלל, וזו ידיעה חשובה מאד בכל דבר שבקדשה, שאי אפשר להכיר את הקדשה מבחוץ כלל, וכמו קדשת ארץ ישראל, שמבחוץ היא נראית כמו כל הארצות, אבל בפנימיותה היא ענין אחר לגמרי, וכן הצדיקים, הם נראים מבחוץ כמו כל אדם ממש, אבל בפנימיותם הם ענין אחר לגמרי (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קט"ו), ולכן אמר המלך, שמה שחותם עצמו "איש אמת וענו, זה אני יודע" כי זה אי אפשר להכיר מבחוץ כלל. ואני רוצה שתביא אלי הפאטרעט של אותו המלך, כי יש להמלך כל הפאטרעטין של כל המלכים, והפאטרעט שלו לא נמצא אצל שום מלך כי הוא נסתר מבני אדם, כי הוא יושב תחת כלה, והוא רחוק מבני מדינתו – כי יש חכמת הפרצוף המבא בזהר הקדוש (יתרו ע"א) שיכולים על ידה להכיר בפרצוף בן אדם מדותיו ותנועת נפשו, וכמו שמספר במדרש (מובא בתוספות יום טוב סוף מסכת קידושין) שהיה מלך שרצה להכיר מדותיו של משה רבנו על ידי שיביא לו אחד מחכמיו את התמונה שלו, עין שם, אבל הצדיק האמת הוא רחוק מאד מבני מדינתו, כי הוא יושב תחת כלה ומחיצה ואי אפשר להכיר אותו כלל, כי הצדיקים הגדולים במעלה מאד אי אפשר לתפס פנימיותם כלל, והם ענין אחר לגמרי, וכמוכא במדרש הנ"ל שהמלך לא היה יכול לעמד על מדותיו של משה רבנו, כי מבחוץ לא היה יכול להכיר פנימיותו כלל, ולכן העקר תמיד לחפש הפנימיות והיראת שמים של הצדיקים, ועל ידי זה יהיה

פתח מוהרא"ש ז"ל ואמר, רבנו ז"ל מספר, מעשה במלך אחד והיה לו חכם. אמר המלך להחכם: באשר שיש מלך שחותם עצמו שהוא גבור גדול ואיש אמת וענו – כי הנה עקר מעלת המלך כשיש לו מדות טובות ותרומיות שיכול למסר להעם ההולכים אחריו, והמעלה הראשונה היא שיהיה גבור גדול ושולט ביצרו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ד') איזהו גבור הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טו, לב): "טוב ארץ אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר", וממשמעות המשנה לומדים, שעקר הגבורה הוא להתגבר על מדת הכעס, כי התנא מביא הפסוק טוב ארץ אפים מגבור וגו', הינו אריכת אפים וסבלנות, הנצרך אל האדם מאד מדי יום ביומו, כי מדת הכעס מתגברת על האדם מאד, ויש לו הרבה נסיונות בכל יום ויום על מדת כעס, ואם לא נזהר בו כראוי הוא בסכנה גדולה ורחמנא ליצילן, וכמוכא בזהר הקדוש (תצוה קפב ע"א) על הפסוק (איוב יח) טרף נפשו באפו, שעל ידי מדת הכעס האדם טורף את נפשו לגמרי ורחמנא ליצילן, ובקשי יכול להחזיר אותו אליו (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סח), ולכן בודאי זוהי המעלה הראשונה של המלך והמושל האמתית, שהוא גבור גדול הכובש את כעסו. והנה גבור, אני יודע שהוא גבור, מחמת שסביב מדינתו הולך הים, ועל הים עומדים חיל על ספינות עם הורמאטיס ואינם מניחים להתקרב. ולפנים מן הים יש מקום שטובעין בו (שקורין "זומפ") גדול סביב המדינה שאין שם פיראם שבייל קטן שאינו יכול לילך שם פיראם אדם אחד וגם שם עומדים הורמאטיס, וכשיבוא אחד להלחם, מורים עם ההורמאטיס. ואי אפשר להתקרב לשם – כי הגבור האמתית שיודע איך לכבש כעסו וחרון אפו באמת, יש לו כמה מיני תחבולות ועצות איך לשמר עצמו שלא יבוא לידי כעס, והוא עושה סביבו גדרים וסגים שלא יוכלו בני אדם לעצבן אותו, הכל כדי שלא יבא לידי נסיון של כעס. אך מה שחותם עצמו איש אמת וענו זה אני יודע, כי לדעת איפוא האדם אויזו במדת הענוה, זה בלתי אפשרי, כי בענין ההכנעה טועין העולם הרבה (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כב), ונדמה להם שאדם שהולך עם ראשו כפוף למטה ועושה תנועות של ענוה, הוא עניו, ובאמת זוהי חנופה,

תוך הנחל - כי תבא, תשם"ד

נמשך על האדם מהארותם העצומה, והשם יתברך יזכנו להיות מקרב לצדיקים אמתיים, וללכת בעקבותיהם

ובמדויותיהם, עדי נזפה להיות קשורים ודבקים בו יתברך באמת, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעדה שלישית פְּרֻשַׁת כִּי תִבֵּא ה'תשם"ד

דבר מוהרא"ש ז"ל דבורים נוראים על פי דברי רבנו ז"ל חלק ב' סימן ק"ט המדבר ממעלת קברי צדיקים, עין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש ז"ל, מוהרנ"ת ז"ל אומר, רבנו ז"ל ספר עמי מענין קבר הפעל שם טוב, זכר צדיק וקדוש לברכה, שטוב מאד להיות שם על קברו. ואמר כי "צדיקים יירשו ארץ" (תהלים לו, כט), הינו שהצדיקים אמתיים יורשים ארץ ישראל, שזוכין שמקום גניזתם הוא קדוש בקדשת ארץ ישראל ממש, וארץ ישראל הוא תקון גדול לפגם הברית; עד כאן דברי רבנו ז"ל.

והסביר מוהרא"ש ז"ל, כי הנה רבנו ז"ל מגלה לנו בתורה זו שני סודות נוראים, סוד אחד, שקברי הצדיקים קדושים בקדשת ארץ-ישראל, וסוד שני, שארץ-ישראל הוא תקון גדול לפגם הברית, והנה ענין קברי צדיקים שהם קדושים בקדשת ארץ-ישראל, מבאר ביותר על פי דברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מ'), שקדשת ארץ-ישראל היא מחמת שהשם יתברך מסתכל שם תמיד, וכמו שכתוב (דברים יא, יב) "תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ומחמת שההסתכלות של השם יתברך שם תמיד, לכן מתקדשת הארץ שלה, והוא מחכים את האדם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא קנח ע"ב) אוירא דארץ-ישראל מחכים, כי עינים על שם החכמה, כי התפתחות החכמה נקרא בחינת עינים, וכמו שכתוב (בראשית ג, ז): "ותפקחנה עיני שניהם", ופרש רש"י: 'על שם החכמה נאמר', ומחמת שעניני ה' בארץ-ישראל שמסתכל בה תמיד, על ידי זה 'אוירא דארץ-ישראל מחכים', והנה זוהי גם כן מעלת הצדיקים הקדושים שהם מכניסים חכמה דקדושה בכל מקרביהם, כי ההסתכלות שלהם גם כן קדושה בקדשת השם יתברך, בבחינת (תהלים ל"ד) עיני ה' אל הצדיקים, שהצדיקים יש להם עיני ה' כפיכול (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן צ"ח), ולכן בכל מקום שהם מסתכלין, נעשה שם קדשת ארץ-ישראל, וגם אחר הסתלקותם לעילא, מקום קבורתם מתקדש בקדשת ארץ-ישראל, וכל הבא להשתטח על קברם נמשך עליו מקדשת ארץ-ישראל, ומהארת החכמה המאיר שם.

וזה ענין הגלוי השני שמגלה כאן רבנו ז"ל, שארץ-ישראל היא תקון גדול לפגם הברית, כי תקון הברית הוא תקון המוחין, תקון החכמה, וכמובא בזה הקדוש

(משפטים קי): 'סילוקא דיסודא עד אבא ואימא', שתקון היסוד, שהוא אות ברית קדש, תלוי בתקון המוחין, חכמה ובינה, הנקראים אבא ואימא (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן לו), ומי שהוא חכם אמת קצת, אינו נחשב אצלו זאת התאווה לשום נסיון (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן עב), ולכן הזוכה להמשיך על עצמו קדשת ארץ-ישראל, וכן הזוכה להשתטח על קברי צדיקים שמקום גניזתם קדוש בקדשת ארץ-ישראל, זוכה לתקון הברית, ונמשך עליו אור החכמה, לעלות ולדבק מוחו בו יתברך בדבקות אמתית, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מוהרא"ש ז"ל את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה פרשת השבוע מתחילה (דברים כו, א): והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו' - והנה יש להבין, מהו הקשר והסמיכות של פרשה זאת אל הפרשה הקודמת המסימת עם מצות מחית עמלק, וכמו שכתוב (דברים כה, יז): "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים" וכו' ומהו הקשר בין מצות מחית עמלק לענין כניסתן לארץ-ישראל ולמצות הבאת בכורים? והנה על פי דברי רבנו ז"ל הנ"ל מוכן הענין מאד, כי עקר קלפת עמלק היתה הקלפה של פגם הברית רחמנא ליצילן, וכמו שכתוב (שם) אשר קרף בדרך, ופרש רש"י לשון קרי וטמאה וכו', ויזנב בה, חותף מילות וזרק כלפי מעלה, כל הנחשלים אחריו, חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענין פולטם (עין תנחומא כי תצא), כי עמלק הוא לעולם רצועה מרדות לישראל, לקרר אותם מעבודתם ולמנוע אותם מלהגיע אל קדשתם, ולכן עמלק בא להלחם תכף ומיד אחר צאתם ממצרים, כי עקר גלות מצרים היתה לתקן פגם הברית של אדם הראשון, שנכשל בק"ל שנה אחר חטא הנחש (עין ערוכין י"ח), וכל הטפות הצרכו להצטרף ולהתלבן בכור הפרזל במצרים, עד שיקבלו תקון (וכמבאר כל זה בכתבי האר"י"ל בפרי עץ חיים בשער יציאת מצרים), והנה ביציאתם ממצרים היו מוכנים לקבל את התורה ולכנס לארץ-ישראל, ואז היה התקון השלם שהוא תכלית הבריאה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מובא בפרוש רשי

תוך הנחל - פרשת כי תבא, תשס"ד

אלהיך ולביתך וגו', כי מצות בכורים הוא להזכיר עצמו בחסדי המקום, איך שהצילנו מקלפת עמלק ומגלות מצרים, והביא אותנו לארץ ישראל, וכמו שכתוב (פסוק ה') ארמי אבד אבי וירד מצרימה וגו' ויבאנו אל המקום הזה וגו', ובקריאת פסוקים אלו עם הבאת הבכורים, מוחזין זכרו של עמלק שרוצה להחליש דעת האדם ולהכניס בו קשיות וספקות, היש ה' בקרבנו אם אין, האם אנחנו באמת חשובים בעיני ה' או לא, כי על ידי מצות הבאת בכורים, ששמחים עם השפע שנתן לנו הקדוש ברוך הוא בארץ ישראל, אנחנו מחיים עצמנו עם חסדי השם יתברך, ומודים ומהללים לשמו יתברך על כל החסד חנם שעשה עמנו, ולכן גם הבכורים נקרא ראשית, וכמו שכתוב (פסוק י') ועתה הנה הבאתי את "ראשית" פרי האדמה אשר נתת לי ה', ואמרו על זה חכמינו הקדושים (בראשית רבה א, ד): בראשית ברא אלהים, בזכות הבכורים שנקרא ראשית, כי זו היתה תכלית הבריאה, שיכנסו נשמות ישראל לארץ ישראל וישמחו עצמם עם השפעת אלקותו יתברך והארת החכמה הנמשכת עליהם שם, ובזה מוחזין זכרו של עמלק שנקרא ראשית, וזוכים לתקון הברית באמת.

ולכן מצינו שמצות הבאת בכורים היתה הן לעניינים והן לעשירים, וכמוכא במשנה (בכורים ג, ח) העשירים מביאים בכוריהם בקלות של כסף ושל זהב, והעניים מביאים אותם בסלי נצרים של ערבה קלופה, והסלים והבכורים נתנין לכהנים, עין שם, כי גם העני שבישראל היה צריך לשמח ולהחיות עצמו אפלו עם מעט השפע שנתן לו השם יתברך, ולהפיר טובה להשם יתברך על כל הטוב שגמל אותו, ולא להיות כפוי טובה חס ושלום (וכמו שפרש רש"י בפסוק ג, עין שם), ומצינו שאדרבה, בכורי העני היו כל כך חשובים עד שגם הסל שלו נתן לכהן למתנה, וכמו שפרש אדוני אבי הגאון הקדוש בעל "מנחת זאב" מטאקאי ז"ע את מה דאיתא במשנה הנ"ל, "והסלים נתנין לכהנים", הינו הסלים של העניים שהיו של ערבה קלופה, אבל של העשירים שהיו מכסף וזהב החזירו להם, ושואל התוספות יום טוב (שם במשנה), אם כן העניים מתבישים, ולמה לא תקנו שגם העשירים יביאו בסלים פשוטים שלא לביש את העניים? ותרץ אדוני אבי הגאון הקדוש ז"ע, שאדרבה, זה היה הפכוד הכי גדול לעניים, שלקחו גם הסל שלהם לקרבן, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים בענין עולת העוף של העני (ויקרא רבה ג, ה): ההדיוט הזה אם מריח הוא ריח כנפים נפשו קצה עליו, ואת אמת והקטיר הפה את הכל המזבחה, וכל כך למה, אלא כדי שיהא המזבח מהדר בקרבנו של עני, וכן

ריש פרשת בראשית) בראשית ברא אלהים וגו', בשביל התורה שנקראת ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, כי כל תכלית הבריאה היתה שיבואו נשמות ישראל, ויקבלו את התורה ויכנסו לארץ ישראל, בבחינת (תהלים קי"א) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, ולכן מיד ביציאתם ממצרים בא עמלק לטמאות בריתם ורחמנא ליצלן, ולהחזיר אותם אל שעבודה של מצרים, בבחינת אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, בצאתכם ממצרים דיקא, בעת שקבלו תקונם, והיו מוכנים לקבל את התורה ולכנס לארץ ישראל, ולכן גם עמלק נקרא ראשית, וכמו שכתוב (במדבר כד, כ): "ראשית" גוים עמלק, כי הוא זה לעמת זה נגד קדשת ישראל וקדשת התורה, וזהו ויזנב בך כל הנחשלים אחריך - הנחשלים אותיות נח"ש מיל"ה, כי הוא רצה לעורר פגם הנחש שהכשיל אדם הראשון, וגרם לו להפר קדשת ברית מילה, ומחמת זה אנחנו מוחזין אותו, ולכן מיד אחר שנצטוונו (בסוף פרשת פי תצא) תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, תכף ומיד סמיה ליה (ריש פרשת כי תבא) והיה כי תבוא אל הארץ וגו', כי ארץ ישראל הוא תקון גדול לפגם הברית וכדברי רבנו ז"ל הנ"ל, ועל ידי קדשת ארץ ישראל מוחזין זכרו של עמלק שרצה לעכב ביאתן לארץ ישראל, וכמוכא פאן בבעל הטורים, שעמלק הגיד למלך מצרים כי ברח העם, וכן הגיד ללכן כי ברח יעקב וכו', עין שם, כי עמלק ידע שעל ידי קדשת ארץ ישראל ימחה זכרו לגמרי, כי יזכו להארת החכמה, ולקדשה עליונה, ולא ישאר ממנו זכר כלל.

אבל ארץ ישראל היא אחת משלשה דברים שנקנים על ידי יסורין (ברכות ה' ע"א), ועקר היסורין הם המונעים הרשעים, מוצאי דבת הארץ, ששרשם בעמלק, וצריך להכניע מתחלה אלו הרשעים ולענש אותם בחרבא וקטלא (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ'), הינו עם חרב התפלה והבקשה, שהוא עקר חרבם של ישראל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב'), ועל ידי זה יכולים אחר כך לילך לארץ ישראל, ולהמשיך על עצמו קדשה עליונה באמת.

וזהו, והיה כי תבוא אל הארץ, ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה י"ג) אין והיה אלא לשון שמחה, כי על ידי שמחה זוכין לשמירת הברית, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קס"ט בסופו), שעל ידי שמחה, הקדוש ברוך הוא שומר את האדם שלא יבוא לידי פגם הברית חס ושלום, ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו', כי זהו עקר מצות הבאת בכורים, לשמח באלקותו יתברך, ועם כל הטוב והחסד שעשה עמו הקדוש ברוך הוא, וכמו שכתוב (פסוק יא) ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך הוי"ה

תוך הנחל – כי תבא, תשם"ד

והתקשרות אל התלמיד־חכם וצדיק שבדור, שהוא קדוש בקדשת ארץ ישראל, ושמאיר אצלו אור החכמה, ולהביא לו מתנה, הוא כמו הבאת בכורים לארץ ישראל ולבית המקדש, הנתנים ליד הכהן, כי זוכה לתקון המוחין, ולכן שפיר מובן קשר כל הדברים האלה, הינו מחיית עמלק וביאת ארץ־ישראל והבאת בכורים ליד הכהן, כי על ידי כלם זוכין להארת ותקון המוחין, שהוא תקון הברית, וזוכים לעלות ולהתדבק בו יתברך בדבקות אמיתית, והשם יתברך יזכנו להגיע לקדשת ארץ־ישראל ולקדשת הצדיקים, ונזכה לתקון הברית באמת, ובפרט בימי אלול הקדושים שהם מסגלים לזה ביותר, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קמ"א) ומל ה' אלקיך את ל'בךך ואת ל'בב ז'רעך ראשי תבות אלול, שאז הזמן למול ערלת הלב ולזכות לתקון הברית, ונזכה לראות בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

בבכורים, שזה היה כבודם של עניים שלקחו הכהנים גם את הסל שלהם, ולעשירים החזירו הקלתות של כסף וזהב ולא לקחם כלל, ללמד אותנו איך כל אחד ואחד צריך להחיות עצמו עם כל נקדה טובה שנותן לו השם יתברך, ולא לפול בדעתו כלל מחמת דחקותו ועניותו, רק יזכיר עצמו בכל פעם בחסדי המקום איך עם כל זאת נתן לו הקדוש ברוך הוא את פרנסתו, ואף פעם לא יעזב אותו כלל.

וזה הטעם למה הבאת בכורים הייתה לידי הכהנים דיקא, וכמו שכתוב (פסוק ג') ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וגו', כי הכהן הוא הצדיק שבדור הקדוש בקדשת ארץ ישראל, ועל ידו זוכים להארת החכמה ולהתפתחות העינים לראות אלקותו וחסדו יתברך מכל דבר, ולכן אמרו חכמינו הקדושים (כתבות ק"ה:): כל המביא דורון לתלמיד־חכם, כאלו מקריב בכורים, כי התקרבות

